

Del av staty från Palmyra, idag på Medelhavsmusset i Stockholm. Statyn har varit del av en installation av Palmyraföremål vid en utställning på grund av hotet från ISIS. Foto: Sveriges museer för världskultur.

TEMA
Beredskapsfrågor,
hotbilder, skyddande
& bevarande

Kulturarvsakademins vårkonferens 10 april 2024

Program

- 13:00–13:20 Inledning**
- 13:20–13:40 Länsstyrelsens arbete med beredskap och skydd av kulturarv**
Matilda Dahlkvist och Lisa Molander (Länsstyrelsen)
- 13:40–14:00 Kulturarvsbrott – nationellt och internationellt**
Maria Dahlström (SMVK)
- 14:00–14:20 Det levande kulturarvet i konflikter**
Maria Nyström (Isof)
- 14:20–15:00 Fikapaus**
- 15:00–15:20 Krig och tusen år av klotter – fjärrforskning och närläsning**
Jonathan Westin (GU)
- 15:20–15:45 Kulturarv i Sverige – hot kopplat till krig och konflikt**
Anna McWilliams (FOI) (deltar digitalt)
- 15:45–16:00 Bensträckare**
- 16:00–17:00 Sammanfattning och frågestund**
- 17:00–18:00 Mingel**

Moderator: Karolina von Mentzer (Kulturförvaltningen VGR)

Kulturarvsakademien är ett samarbete mellan Centrum för kritiska kulturarvsstudier, Göteborgs universitet, Kulturförvaltningen i Västra Götalandsregionen, Institutet för språk och folkminnen, Statens museer för världskultur/Världskulturmuseet i Göteborg, Museinätverk Väst genom Bohuslans museum, Kulturmiljö Halland och Länsstyrelsen Västra Götalands län.

**KULTURARVS
AKADEMIN**

Presentationer

MATILDA DAHLKVIST & LISA MOLANDER, antikvarier på Länsstyrelsen i Västra Götaland arbetar med beredskapsplanering och skydd av kulturarv i länet.

Länsstyrelsens arbete med beredskap och skydd av kulturarv

Det försämrade säkerhetsläget och klimatförändringarna utgör två stora samhällsutmaningar, även för kulturarvet. Kulturarvets roll i totalförsvaret uppmärksammas allt mer, och Länsstyrelsen har inom ramen för det civila försvaret flera uppdrag kring hur kulturoegendom ska skyddas i händelse av krig och kris. Med ett förändrat klimat riskerar kulturarvet också att skadas. Länsstyrelsens arbete med beredskap fokuserar även på hur förutsättningarna för bevarande och förvaltning av kulturarv påverkas av klimatförändringarna.

MARIA DAHLSTRÖM är intendent på Världskulturmuseerna arbetar med frågor om proveniens och repatriering. Hon leder också myndighetens arbete med att lyfta problematiken kring illegal handel av kulturföremål och kulturarvsförstörelse. Maria Dahlström har en fil.mag. i arkeologi med inriktning på klassisk arkeologi.

Kulturarvsbrott – nationellt och internationellt

I krig och konflikt är kulturarv särskilt sårbart och utsatt. Men även i fredstid riskerar kulturarv att förstöras eller förskingras. Vilken roll har den som samlar eller handlar med kulturföremål i plundringar av arkeologiska platser eller stölder från kyrkor och museer? Vad bör du som forskar på materiell kultur fundera på vad gäller proveniens och ett föremåls historia? Hör om Världskulturmuseernas samarbete med andra myndigheter för att höja medvetenheten kring kulturarvsbrott, både ur ett nationellt och internationellt perspektiv.

MARIA NYSTRÖM, ansvarig för Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet i Sverige, Institutet för språk och folkminnen.

Det levande kulturarvet i konflikter

Vad händer med det levande kulturarvet i en konfliktsituation? Riskerar traditioner, firanden och berättelser att bli måltavlor i krig, eller kan det immateriella kulturarvet fungera som en motståndshandling? Med en höjd beredskap för att försvara kulturarvet i en konfliktfylld samtid behöver vi ställa frågan om hur vi tryggar det arv vi inte kan ta på. Exempel på hur levande kulturarv tryggas i ett internationellt sammanhang, och hur det kan användas för skadliga syften i krig kommer att diskuteras i förhållande till förutsättningarna för tryggande och vidareförande i Sverige. Särskild fokus kommer att läggas på civilsamhällets roll och engagemang.

Översvämning i centrala Uddevalla.
Foto: Tomas Brandt/Bohusläns museum.

Se prgramsidan.

Copyright/foto av NGO Institute of Culture of Ukraine.

JONATHAN WESTIN, docent i kulturvård, vice föreståndare för Göteborgs Forskningsinfrastruktur för Digital Humaniora och ledamot i CCHS exekutiva grupp, Göteborgs universitet.

Krig och tusen år av klotter – fjärrforskning och närläsning

Inristade i Sofiakatedralens fresker i Kiev finns omkring 7000 inskrifter; minnesskrifter, personnamn och datum men också betraktelser, avtal, tillbedjan, tänkvärda ord, riktade meddelanden och bilder. Några inskrifter kan dateras till tiden för katedralens första byggnadsskede 1011. Inskrifterna spänner över tusen år och de äldsta kända inskrifterna är på kyrilliska, grekiska, armeniska och polska. De utgör en källa till kunskap om människans kulturhistoria, om språk, migration, handel, kulturutbyte och kulturell mångfald i Europa – de är en primärkälla för olika discipliner och forskningsfält. Det är också ett källmaterial som i och med Rysslands krigföring mot Ukraina är akut hotat. Under 2024, tillsammans med personal från Sofiakatedralens museum, arbetar forskare från Göteborgs universitet på plats i Kiev med att samla in data om inskrifterna med tekniker som gör tolkning och analys möjlig för forskare från hela världen.

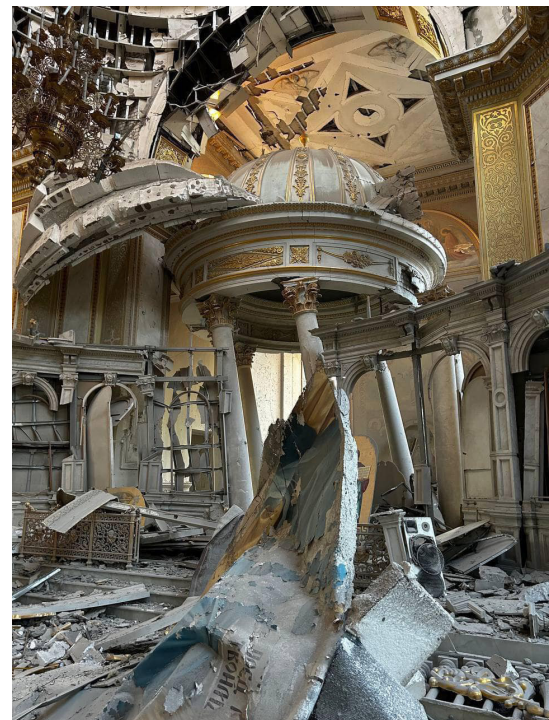

Foto: Jonathan Westin.

ANNA MCWILLIAMS, forskare vid Totalförsvarets forskningsinstitut och docent i arkeologi.

Kulturarv i Sverige – hot kopplat till krig och konflikt

Det försämrade säkerhetspolitiska läget har lett till en återstart av det svenska totalförsvaret vilket också kommit att påverka kulturarvet. Från att fokusera på att skydda kulturarv från framför allt kriser som bränder och översvämningar behöver nu även hot från krig och konflikt tas i beaktande. Men hur ser dessa hot ut och hur ska vi förstå dessa hot i en svensk kontext idag? Under 2023 genomförde Totalförsvarets forskningsinstitut en hotbildsanalys för aktörsdrivna hot mot kulturarv i Sverige på uppdrag av Riksantikvarieämbetet. I den här presentationen diskuteras arbetet kring denna analys och hur den kan användas av förvaltare av kulturarv framöver.

Cathedral in Odesa after Russian missile attack, 2023.
Mvs.gov.ua, CC BY 4.0